

Astma- och Allergiförbundets

Kriterier för kuddar och täcken

Box 170 69, 104 62 Stockholm ☼ Rosenlundsgatan 52
Telefon 08-506 28 200. Telefax 08-506 28 249
Org-nr 802005-7512 , pg 1875-4
info@astmaoallergiforbundet.se
www.astmaoallergiforbundet.se

Bakgrund

Astma- och Allergiförbundet har under många år fått återkommande frågor om hjälp inför köp sängar och vad som hör till sängmiljön. Detta dokument vill ge svar på några av dessa frågor. Samtidigt är våra kriterier en uppmaning till fabrikanterna att utveckla produkterna så att de klarar känsliga personers krav.

Dokumentet är ett viktigt underlag för Granskningsrådet vid bedömning av vilka kuddar och täcken som ska rekommenderas av förbundet.

Vi människor befinner oss i sängen upp till en tredjedel av dygnets timmar. Under denna tid finns risk att utsättas för damm och luftburet allergen från kvalster, som trängt in och förökats i sängens mjuka material.

Sammanfattning

Kriterierna fokuserar på kuddar och täcken, som är lämpliga för personer med allergisjukdom. Sammanställningen av krav beskriver hur en tillverkare kan anpassa produkterna genom att använda en tät omgivande tygstruktur. Produkterna ska ha god tvättbarhet.

Fakta

Kvalster tillhör spindelsläktet och av ett stort antal arter har en mindre grupp, de så kallade husdammkvalstren, funnit människans mjuka sängmiljö vara en optimal miljö att leva i. Där är mörkt, lagom fuktigt och varmt .

Hudflagor (epitelceller), bakterier och annan smuts ger kvalstren föda i överflöd. I skyddad miljö kan dessa djur i värsta fall föröka sig på några månader från ägg till larver och flera nymfstadier samt slutligen till könsmogna djur med en knappt synlig storlek på 0,2-0,3 mm. ”De osynliga” sängkamraterna förorsakar en tredjedel av all allergisk astma och allergisk ”året runt-snuva”.

Allergenet utgörs främst av tarmenzymer i djurens avföring, men även andra delar av djuren har allergena egenskaper. Fekalierna har en storlek av ca 20 mikrometer (0,02 mm), det vill säga ungefär samma storlek som exempelvis björkpollen. Ett fullvuxet djur kan producera 10-20 allergena partiklar per dygn.

Mängden allergena kvalsterpartiklar i människans andningszon hänger samman med hur stor kvalsterpopulationen blivit i framför allt kuddens fyllnadsmaterial. En avgörande faktor tycks vara kuddtygets täthet. För flera år sedan rapporterades att kvalsterförekomst är vanligare och betydligt mer omfattande i kuddar fyllda med syntetiskt material än i kuddar fyllda med naturligt material (dun och fjäder). Andra forskare publicerade epidemiologiska data, som visade att astmasymtom i tidiga barnår var vanligare hos barn som låg på syntetkuddar än hos barn som sov på dunkuddar. Dessa budskap gick på tvärs mot länge vedertagna rekommendationer om sängsanering vid allergiproblem.

Förklaringen till de ofördelaktiga egenskaperna hos syntetkuddarna har visat sig vara att syntetkuddar förses med betydligt glesare tyg än dunkuddar. Kvalsterdjur och näringsämnen, framför allt hudflagor, tar sig därför lättare in i sådana kuddars fyllnadsmaterial. Det ger extra goda förutsättningar för kolonisering i kudden.

Senare undersökningar har bekräftat att tygets täthet har stor betydelse för hur lätt husdammkvalster penetrerar tyget, som omsluter kudden och täcket. **Ju tätare det omgivande tyget är desto mindre är risken för att kvalster tar sig in i fyllnadsmaterialet.** Detta faktum gäller även för täcken även om kuddens kvalsterallergen har kortaste vägen till människans andningszon och därför är viktigast att fokusera kvalsterproblematiken på.

Om man ska välja dun/fjäder eller syntetiskt fyllnadsmaterial verkar vara mindre betydelsefullt, eftersom modern hantering befriar dun/fjäder från allergen.. Kvalster koloniserar i ungefär samma utsträckning i båda materialtyperna, när de väl tagit sig igenom tygbarriären.

Speciella kvalsterskydd kan ge ett fullständigt skydd mot kvalsterkolonisering och till och med förhindra passage av kvalsterfekalier och kattallergen. Dessa skydd rekommenderas på grund av sämre komfortegenskaper dock inte generellt till människor med allergi utan endast till personer med säkerställd kvalsterastma.

Förutom tygstrukturens täthet och stark begränsning av hälsoskadliga kemikalier, är komfortegenskaper och tvättbarhet avgörande parametrar för en rekommendation till personer med allergi.

Granskningsrådets kriterier för kuddar och täcken:

För att kunna få en rekommendation av Astma- och Allergiförbundet ska följande punkter vara tillgodosedda:

- Tyget ska vara vävt i tvåskaftsbindning och bör ha lika många värft-som varptrådar. Materialet bör vara 100 % bomull. Med en trådtjocklek på Nm 40 ska vävens täthet ha minst 280 trådar per ”square/inch” (internationellt mått). Samma täthet måste uppnås även om en tunnare tråd används, exempelvis Nm 60, det vill säga en porstorlek på 10-20 mikrometer.
- Tyg och fyllnadsmaterial ska vara ofärgade.
- Fyllnadsmaterialet kan vara alternativt polyester, lämpligen typ ”bollfiber”, eller Dun/fjäderblandning, lämpligen 80/20 i täcke och 60/40 i kudde. Blandningen bestäms enligt EN 12131.
- Tygets täthet och kuddens respektive täckets form och bärighet enligt EN 12130 ska vara oförändrad efter 10 tvättar i 60 grader C enligt EN-ISO 6330/A1 program 2A och torktumling procedur E.

Provningsmetoder och kontroll

- Tygets täthet ska kontrolleras genom mätning av luftgenomsläpplighet. Kravet ska vara att flödet icke signifikant överstiger 15 ml/s vid 100 Pa enligt provmetod EN-ISO 9237.
- Tyg och fyllnadsmaterial ska minst vara Öko-Tex 100 produktklass 1 certifierade för barn och minst produktklass 2 för vuxna personer.
- Tvättbarheten ska undersökas och godkännas av ackrediterat laboratorium.

Hur ansöker man

Ansökan och skriftlig dokumentation som visar att produkten uppfyller alla krav som ställs i detta dokument ska skickas in till Astma- och Allergiförbundet, Rekommenderade produkter, Box 17069, 104 62 Stockholm.